

Autorzy artykułów

Michał Białkowski

Słowa kluczowe: Kardynał Stefan Wyszyński; Prymas Polski; Episkopat Polski; Komisja Główna/Rada Główna Episkopatu Polski; Konferencja Episkopatu Polski; Kościół katolicki w PRL

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie przywódczej Prymasa Polski Stefana Wyszyńskiego na forum Komisji/Rady Głównej Episkopatu Polski (1949–1953, 1956–1981). Głównym problemem badawczym jest opis udziału w pracach Komisji/Rady Głównej Episkopatu Polski, wpływu na to gremium oraz ocena skutków tej działalności. Sformułować można następujące hipotezy: 1) w analizowanym okresie Stefan Wyszyński miał kluczowy wpływ na działalność Komisji/Rady Głównej Episkopatu Polski; 2) podejmowane przez Stefana Wyszyńskiego działania na forum Episkopatu Polski miały decydujące znaczenie dla stosunków państwo–Kościół; 3) Stefan Wyszyński podejmował działania wieloaspektowe, wielokierunkowe i wielopłaszczyznowe. Badania prowadzone w oparciu o metodę historyczną (genetyczną) oraz analizy treści pozwalają na przedstawienie następujących danych faktograficznych.

Kardynał Stefan Wyszyński odegrał kluczową rolę w powojennych dziejach Kościoła katolickiego w Polsce. Po nominacji prymasowskiej, w latach 1949-1953 i 1956-1981 pełnił funkcję przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski. Stał również na czele Komisji (od 1969 r.) Rady Głównej Episkopatu Polski – gremium będącego prezydium polskiego episkopatu. Do najważniejszych zadań Komisji/Rady Głównej Episkopatu Polski w okresie przewodniczenia przez kardynała Stefana Wyszyńskiego wskazać należy: 1) opracowywanie projektów, schematów i wytycznych do listów pasterskich i innych publicznych wystąpień Kościoła katolickiego; 2) analizę aktualnej sytuacji Kościoła katolickiego; 3) koordynację prac innych komisji i podkomisji episkopatu.

Uwzględniając – wynikające z ówczesnej sytuacji społeczno-politycznej – podstawowe kierunki pracy polskich hierarchów określić można zagadnienia pozostające ściśle w gestii samego przewodniczącego Komisji/Rady Głównej Episkopatu Polski. Kardynał Stefan Wyszyński osobiście odpowiadał za: 1) wyznaczanie głównych kierunków i treści nauczania pasterskiego; 2) kształtowanie stosunków z władzami PRL; 3) prowadzenie polityki

personalnej episkopatu w zakresie nominacji biskupich; 4) inspirowanie zmian struktury organizacyjnej, celów, zadań i statusu prawnego Konferencji Episkopatu Polski.

Problematyka ta rozwinięta została w dalszej części rozważań, choć podkreślić należy, że nie wyczerpuje ona bogatego katalogu spraw, jakie spoczywały na przewodniczącym Komisji/Rady Głównej Episkopatu Polski. Poza omawianym obszarem pozostały m.in.: 5) koordynacja kontaktów ze Stolicą Apostolską i zagranicznymi konferencjami episkopatów oraz 6) szczegółowy nadzór nad procesem recepcji oraz wdrażania uchwał Soboru Watykańskiego II.

Wkład kardynała Stefana Wyszyńskiego w prace Komisji/Rady Głównej Episkopatu Polski pozostaje wciąż zagadnieniem domagającym się całościowego, pełnego i wnikliwego opracowania. Nie sposób bowiem zrozumieć procesów zachodzących w Kościele katolickim w Polsce oraz w jego relacjach z państwem komunistycznym bez tej fundamentalnej wiedzy.

Karolina Ciechorska-Kulesza

Słowa kluczowe: region, Kosznajderia, Kosznajdrzy, Pomorze, tożsamość, dziedzictwo

Celem artykułu jest odpowiedź na pytanie o miejsce Kosznajderii i Kosznajdrów we współczesnym dziedzictwie i tożsamości części Pomorza, w której zamieszkiwała omawiana ludność niemiecka wyznania rzymskokatolickiego.

Problemem badawczym jest tożsamość i dziedzictwo kosznajderskie na terenach historycznej Kosznajderii. Związany jest z hasłem „Kosznajderia – fenomen tożsamości”, które od kilkunastu lat jest silnie obecne w regionalnym dyskursie. Autorka odpowiada na pytanie, na czym współcześnie polega ten fenomen oraz w jaki sposób jest obecny w subregionie i w zbiorowościach lokalnych. Stawia hipotezę, że Kosznajderia i Kosznajdrzy są ważnym składnikiem współczesnej tożsamości (sub)regionalnej/lokalnej *in statu nascendi* oraz że dziedzictwo kosznajderskie jest znaczącym elementem dyskursu tożsamościowego, w którym podkreślane są przede wszystkim cechy wspólne dawnych mieszkańców z obecnymi oraz znaczenie dziedzictwa materialnego.

Badania wykazały, że rolniczy charakter tych ziem oraz katolicyzm są swoistym łącznikiem przeszłości z teraźniejszością. Złożona historia tego obszaru i ludności, w tym przede wszystkim trudne relacje polsko-niemieckie oraz przerwanie ciągłości historycznej,

społecznej i kulturowej po II wojnie światowej sprawiają, że współczesne procesy tożsamościowe cechują swoiste ambiwalencje.

Autorka wykorzystała metody badań terenowych: wywiady (indywidualne i grupowe), obserwacje i analizę danych zastanych.

Maciej Drzonek

Słowa kluczowe: polityka lokalna, przywództwo lokalne, prezydent miasta, „wieczny prezydent” Wojciech Szczurek, Gdynia

Prezydent Gdyni, Wojciech Szczurek wygrywał wszystkie wybory bezpośrednie w pierwszej turze, z bardzo dużą przewagą nad rywalami. Jego komitet wyborczy – Samorządność – zawsze zdobywał bezwzględną większość w radzie miasta. W. Szczurka zalicza się zatem do kategorii „wiecznych prezydentów”.

Celem niniejszych rozważań jest znalezienie odpowiedzi na kluczowe pytanie dotyczące specyfiki lokalnego przywództwa W. Szczurka. Przyjęto główną hipotezę, iż osobliwość przywództwa prezydenta Gdyni wynika zarówno z osobistych atrybutów W. Szczurka jak i ze specyfiki społeczno-kulturowej mieszkańców miasta, któremu początek dali przybyli tu niespełna 100 lat temu osadnicy. Przyjęto również hipotezę, że przywództwo W. Szczurka jest wynikiem łączenia trzech stylów przywódczych: menedżera, artysty i kapłana. Założono także, iż politycy obozu prezydenta akcentują jego dokonania, kompetencje oraz pozapartyjność, z kolei jego oponenti umniejszają jego sukcesy, a podkreślają jedynie jego sprawności wizerunkowe.

Rozważania oparto na oryginalnych badaniach własnych - wywiadach pogłębionych z radnymi Gdyni. Poszerzono je o wyniki badań dotyczących postrzegania atrybutów idealnego prezydenta przez polityków lokalnych Trójmiasta. Zastosowano w nich metodę ważenia preferencji wyboru.

Analiza doprowadziła do wniosków traktujących specyfikę przywództwa W. Szczurka w Gdyni jako wynik społeczno-kulturowych uwarunkowań miasta oraz osobistych atrybutów prezydenta. Pozwalają one na dostrzeżenie trzech postaw przywódczych: skutecznego menadżera, roztropnego sędziego oraz pomocnego harcerza.

Michał. M. Kosman

Słowa kluczowe: przywódcy państw, Niemcy, Rosja, Helmut Kohl, Gerhard Schröder, Angela Merkel, Borys Jelcyn, Vladimir Putin, Dmitrij Miedwiediew

Tematem artykułu są stosunki niemiecko-rosyjskie na poziomie przywódców państw po zakończeniu zimnej wojny. Te dwustronne relacje obejmowały różne fazy. Pierwsza faza została zdominowana przez personalizację, która charakteryzowała się przyjaznymi stosunkami Helmuta Kohla i Borysa Jelcyna. Po objęciu urzędu kanclerza przez Gerharda Schrödera nastąpiła krótka faza depersonalizacji w stosunkach między Schröderem a Jelcynem.

Po przejęciu władzy w Rosji przez Władimira Putina powróciła faza personalizacji, co przejawiało się przyjaznymi kontaktami Schrödera z Putinem, które zakończyły się po objęciu urzędu kanclerza przez Angelę Merkel. Jej relacje z Putinem i Miedwiediewem miały charakter pragmatyczny, ukierunkowany na rozwiązywanie bieżących problemów w stosunkach międzynarodowych.

Artykuł opisuje wyżej wymienione relacje między przywódcami i ich wpływ na stosunki dwustronne między oboma państwami.

Michał Lubina

Słowa kluczowe: Aung San Suu Kyi, Birma, Mjanma, junta wojskowa, zamach stanu

Na tle dramatycznych wydarzeń zachodzących w Birmie/Mjanmie, gdzie wojsko krwawo pacyfikuje masowe protesty, symbolicznie dobiega końca kariera polityczna Aung San Suu Kyi. Stąd też artykuł ten przybliży sylwetkę polityczną Suu Kyi – jedną z najciekawszych przywódczyń azjatyckich. Birmańska laureatka Pokojowej Nagrody Nobla, przywódczyni Birmy w latach 2016-2021, swego czasu była najsłynniejszą więźniarką polityczną świata i ulubienicą Zachodu. Później krytykowana i potępiana jako niejednoznaczna postać, wzbudzająca ogromne emocje zarówno w kraju, jak i za granicą. Stanowi więc bardzo ciekawy casus w studiach nad przywództwem (leadership studies).

Stosując metodologię nauk politycznych, konkretnie podejście skupiające się na roli jednostek (agency-centrem explanation) w procesach politycznych, artykuł ten postara się odpowiedzieć na te i inne pytania: jakie czynniki doprowadziły do sięgnięcia przez nią po

władzę i co sprawiło, że ją utraciła? dlaczego następuje jej zmierzch? Dlaczego Suu Kyi cieszyła się wsparciem Zachodu, w tym Unii Europejskiej i dlaczego je straciła? Jaka jest ocena jej rządów?

Elżbieta Majchrowska

Słowa kluczowe: Dyrektor Generalny, gospodarka światowa, handel międzynarodowy, lider, multilateralizm, *WTO*

Przedłużający się impas negocjacyjny w połączeniu z brakiem możliwości realizacji podstawowych funkcji przez Światową Organizację Handlu (*WTO*) prowokuje do dyskusji o istotnym kryzysie na forum organizacji jako głównego regulatora handlu światowego, a co za tym idzie o konieczności zreformowania systemu wielostronnego. Wiąże się z tym kwestia zmiany na stanowisku Dyrektora Generalnego *WTO*, które, po przedłużającym się procesie wyboru, 15 lutego 2021 r. objęła Nigeryjka Okonjo-Iweala. Pierwsza w historii kobieta na tym stanowisku przejęła stery organizacji w wyjątkowo trudnym dla handlu światowego okresie i będzie mierzyć się z wyzwaniem o ogromnej skali, złożoności i znaczeniu dla gospodarki światowej.

Opracowanie ma na celu analizę zagadnień związanych z pozycją *WTO* w gospodarce światowej, uwzględniając szczególnie sytuację związaną ze zmianą na stanowisku DG *WTO* oraz nakreślenia perspektyw tego procesu w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu międzynarodowym. Niniejszy artykuł prezentuje wyniki analizy zmierzającej do potwierdzenia tezy, że wybór nowego, silnego, budzącego zaufanie i obdarzonego autorytetem przywódcy przyczyni się istotnie do zażegnania kryzysu i odbudowy pozycji *WTO* w instytucjonalnej strukturze gospodarki światowej. Konieczne będzie jednak otrzymanie solidnego wsparcia w tym zakresie ze strony kluczowych członków organizacji.

W wymiarze metodologicznym opracowanie oparto przede wszystkim na krytycznej analizie oficjalnych dokumentów Światowej Organizacji Handlu, komunikatów prasowych oraz artykułów naukowych.

Agnieszka Sawicz

Słowa kluczowe: Stepan Bandera, nacjonalizm, polityka historyczna, Polska, Ukraina

Artykuł ma na celu przybliżenie kwestii mitologizacji Stepana Bandery. Postać ta nie należy obecnie do bohaterów historycznych cieszących się popularnością wśród Ukraińców,

ale jest wykorzystywana w kreowaniu polityki historycznej, co ma bezpośredni wpływ na kształtowanie się polityki zagranicznej Ukrainy i relacji z innymi państwami.

Przy zastosowaniu metody porównawczej i metody analizy krytycznej poddano weryfikacji następujące hipotezy badawcze: Stepan Bandera nie jest w oczach ogółu Ukraińców przywódcą czy też wybitnym bohaterem historycznym, a jego ocena zróżnicowana jest regionalnie. Bandera nie jest postacią, która może zyskać popularność w państwie demokratycznym, a współcześni przywódcy Ukrainy dystansują się wobec jego osoby. Popularność Bandery jest mitem, który stał się częścią polskiej polityki historycznej i polityki zagranicznej, ale także elementem interpretacji patriotyzmu jako postawy opozycyjnej wobec Rosji, coraz powszechniejszej na Ukrainie.

Wnioskiem płynącym z pracy jest stwierdzenie, że pamięć historyczna na Ukrainie jest zregionalizowana i nie sposób uznać Banderę za bohatera całego kraju, a ukraińskie postrzeganie nacjonalizmu różni się z polskim punktem widzenia. Jako swoisty symbol z pewnością nie odgrywa on większej roli ani w życiu społecznym, ani politycznym Ukrainy, ale służy raczej zjednoczeniu narodu wokół wspólnej idei.

Łukasz Scheffs

Słowa kluczowe: doradztwo (polityczne), profesjonalizacja, samorząd

Zasadniczym celem artykułu jest odpowiedź na pytanie, czy użycie wykwalifikowanej wiedzy eksperckiej stanowi przejaw profesjonalizacji działań w obrębie samorządu terytorialnego i dodatkowo czy jest to przykład na mariaż świata nauki i polityki, nawet jeżeli realizowanej na szczeblu lokalnym.

Podstawowym problemem badawczym jest doprecyzowanie znaczenia pojęcia doradztwo polityczne, rozumianego o wiele szerzej niż jedynie działalność rzeczniczą w zakresie *public relations*, ściśle powiązana z okresem kampanii wyborczej. Przyjęta w opracowaniu perspektywa wykracza o wiele dalej, traktując doradztwo jako profesjonalną usługę świadczoną na różnych poziomach zarządzania wspólnotą samorządową.

Autor postawił następujące hipotezy: 1) Działalność doradcza od zawsze wiąże się z różnymi formami rządzenia daną wspólnotą. 2) Obecnie coraz wyraźniej artykułowane są poglądy o konieczności wykorzystania doradztwa w polityce. 3) Ten postępujący proces odnotować można również na poziomie jednostek samorządu terytorialnego, m.in. w Polsce. 4) Jest to zjawisko nie tylko widoczne, ale konieczne dla dalszego rozwoju wspólnot lokalnych i

realizowanych przez nie polityk szczegółowych, które wymagają odpowiedniego wsparcia merytorycznego przygotowanych do tego osób i/lub instytucji.

Zastosowana metodą badawczą jest analiza treści. Pośród słów kluczowych związanych z tematem wskazać można na: doradztwo polityczne, profesjonalizacja, samorząd.